

DETERMINĂRI PRIVIND FACTORII ECONOMICI ȘI SECURITATEA NAȚIONALĂ

ASSAYS FOR ECONOMIC FACTORS AND NATIONAL SECURITY

Lt.col.ing.drd. Bebe I. DIACONU*

Dezvoltarea stării de securitate depinde de capacitatea statului de a utiliza într-un mod eficient și economic resursele interne respectiv de a dispune sau de a se asigura de accesul la resursele economice externe.

Un stat puternic se bazează pe o economie durabilă și o politică integrată într-o societate democratică.

Factorii economici asociați procesului ireversibil al globalizării pot genera securitate, dar pot produce și dezechilibre la nivel social și economic.

Development of state security depends on the ability of the state to use in an efficient and economical way internal resources or to ensure access to external economic resources.

A strong state is based on a sustainable and integrated policy in a democratic society.

Economic factors associated with irreversible process of globalization can generate security but can also produce the social and economic imbalances.

Cuvinte-cheie: securitate; economie; globalizare; criză.

Keywords: security; economy; globalization; crisis.

Reconfigurarea politică a lumii a impus regândirea conceptelor de apărare și securitate națională și adoptarea unor reglementări legislative adecvate noului context politico-militar.

Sfera securității naționale este indubitabil determinată de economie prin riscurile și amenințările pe care aceasta le poate genera fiind totodată suport al acesteia în toate direcțiile de acțiune.

În ultimul deceniu, s-au conturat unele concepții de folosire a economiei ca instrument de război respectiv s-au dezvoltat „războaiele economice” precum blocada, embargoul, boicotul, dumpingul economic și valutar, acțiuni nonmilitare care pot contribui fundamental la câștigarea supremației respectiv ocuparea unui loc important pe scena politică a lumii.

Din punct de vedere al strategiei, războiul economic poate fi considerat un mijloc indirect de luptă, respectiv o strategie care poate fi folosită împotriva adversarului cu scopul de diminuare

substanțială a resurselor material, financiare și a puterii militare a statelor.

Prin urmare, economia poate reprezenta atât un suport fundamental al potențialului militar al unui stat, cât și un obiectiv de atins în cadrul luptei armate.

Este evident că, în condițiile accentuării interdependențelor economice dintre diferitele state, devin tot mai greu de îndeplinit sarcinile economiilor naționale în asigurarea securității și apărării. Relațiile economice dintre state devin astfel foarte importante, ele putând favoriza dezvoltarea pe toate liniile, sau dimpotrivă, să provoace adevărate colapsuri economice.

În acest articol sunt evidențiate câteva dintre relațiile de interdependență dintre factorii economici care influențează starea de securitate a unui stat. Acest obiectiv își are ca scop valorificarea cunoștințelor științifice relevante care să aducă un plus de valoare în evoluția activității de pregătire a economiei naționale și a teritoriului pentru apărare – componentă de bază a sistemului de securitate națională.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: ion01dcn@yahoo.com

Interdependența dintre factorii economici și securitatea unei națiuni

Dezvoltarea economică durabilă și progresul tehnologic constituie factori-cheie care contribuie atât la creșterea nivelului de securitate individuală a cetățenilor, cât și la asigurarea resurselor necesare pentru continuarea reformei și modernizarea sectorului de securitate și apărare.

Acest deziderat a condus la ideea că acțiunea majoră pentru asigurarea securității statului ar trebui să fie centrată pe siguranța cetățeanului, prin respectarea a două principii, astfel:

- politica de securitate a statului să fie corelată cu interesele societății;
- nivelul de securitate care trebuie asigurat de către stat, pentru bunăstarea populației, nu trebuie să aibă în vedere doar la problemele militare, ci și cele de ordin politic, social, economic, cultural și ecologic.

Drept urmare, o securitate a unei națiuni poate fi cuantificată prin nivelul de siguranță pe care îl poate oferi cetățeanului pentru ca acesta să se simtă protejat.

Paradigma securității a căpătat noi dimensiuni și o largă acceptare, influențată de diverse situații mai ales de cele care nu au avut de-a face cu domeniul militar.

În continuare voi defini anumiți termeni care vor fi utilizați în cadrul acestui demers, astfel: „factor economic” și „stare de securitate”.

Conform definiției din *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, prin factor se înțelege un „element, condiție, împrejurare care determină apariția unui proces, a unei acțiuni, a unui fenomen; element care contribuie la producerea unui fenomen sau proces”¹.

Folosind metoda explicației logice, se poate afirma că un factor economic sugerează existența unui element, condiție, împrejurare care/nu ajută la asigurarea securității.

Adoptând un spirit constructiv și totodată optimist, este firesc ca factorii care pot influența pozitiv starea de securitate să fie maximizați, iar cei cu influență negativă necesită identificarea unor soluții care să constituie răspunsuri pertinente pentru eliminarea cauzelor care-i generează.

Conform principiilor care stau la baza *Teoriei sistemelor*², pentru realizarea unei strategii viabile de evoluție a unui sistem în sensul dorit, ar trebui să se țină seama de starea de la care pleacă respectiv

mediul în care acesta se dezvoltă pentru a ajunge să-și atingă obiectivele. Privită din punct de vedere analitic, această interdependență dintre cauză și efect în sensul celor prezentate anterior, poate fi definită prin analogie „stare de securitate”.

În aceeași ordine de idei, se poate afirma că starea de securitate a unui sistem depinde de indicatorii factorilor existenți în cadrul dimensiunilor destul de largi ale securității, din care enumerăm pe cei mai importanți, astfel: politic, economic, militar, social, de mediu etc., factori care pot deveni perturbatori și produce insecuritate.

Mai mult, performanța unui sistem este influențată de capacitatea acestuia de a-și folosi resursele de care dispune, de asocierea într-un mod eficient și echilibrat a componentelor sale, orientate simultan în același sens.

Prin urmare, nu se poate discuta de o putere politică integrată într-o societate democratică, dacă aceasta nu are la bază o economie durabilă. Pe de altă parte, un sistem economic pentru a deveni sustenabil depinde în mare măsură de intervenția statului și implicit a factorului politic. Prin metoda deducției, respectând același principiu al interdependenței dintre factori și sistem, se poate afirma că securitatea unui stat, nu poate exista fără o economie sănătoasă, cu creșteri semnificative și care să dureze un timp îndelungat.

Analizând cele prezentate, se poate observa că aceste componente ale puterii unui sistem sunt într-o relație de dependență reciprocă, însă factorul economic pare să dețină supremația în ceea ce privește sfera de influență asupra acestuia. Puterea economică este, fără doar și poate, un „catalizator” pentru orice sistem de securitate, opinie pe care voi încerca în cele ce urmează să o să o consolidez prin utilizarea metodei descriptive și a raționamentelor logice.

Una dintre explicațiile faptului că sfera economică are o importanță din ce în ce mai mare în procesul de asigurare a securității, o reprezintă aceea că accesul, deținerea și controlul finanțelor, piețelor și resurselor constituie condiții sine-qua-non pentru o dezvoltare liberă și durabilă a acestuia și, implicit pentru asigurarea propriei stabilități și securități.

Pe de altă parte, factorii economici care pot genera securitate sunt integrați în procesul ireversibil al globalizării, fenomen ce favorizează atât competiția, cât și tendința de supremație pentru

putere, resurse, comunicații, transport, producție și desfacere de bunuri și servicii.

Globalizarea constituie un fenomen care a stimulat integrarea economică, tehnologică, culturală și politică, alături de guvernarea democratică, respectarea mediului și a drepturilor omului. Acest proces a favorizat creșterea gradului de interdependență și interacțiune în planul relațiilor internaționale, care dezvoltate printr-o politică externă adecvată, pot asigura securitate și stabilitate atât la nivel național, cât și la nivel mondial.

Dezvoltarea stării de securitate depinde de capacitatea statului de a utiliza într-un mod eficient și economic resursele interne respectiv de a dispune sau de a se asigura de accesul la resursele economice externe.

În exemplificarea celor prezentate, se enumeră principalii factori economici, care pot produce mari dezechilibre stării de securitate, precum: inflația, rata de schimb externă, rezervele valutare, șomajul, balanța comercială, datoria externă, calitatea vieții, nivelul de dezvoltare al sistemului de telecomunicații și al sistemului informațional, gradul de protecție al infrastructurii critice etc.

Dar această interdependență dintre factorii economici care pot realiza o economie durabilă și implicit asigurarea unei securități, este dependentă indiscutabil de un cadru legislativ favorabil care să vizeze în principal: creșterea investițiilor străine, reducerea inflației deficitului de cont curent, a ratei oficiale de schimb, a datoriilor externe, a datoriei publice, eradicarea sărăciei etc.

Observând la scară mai mică acest fenomen, se menționează că securitatea cetățeanului se rezumă la asigurarea unor condiții esențiale condiției umane, cum ar fi: locuința, hrana, apa, educația și un venit care să-i asigure un trai decent.

La nivel statal, starea de securitate este asigurată printr-o politică economică, care să favorizeze accesul la resurse, finanțe, liberalizarea comerțului, deschiderea pieței interne, protejarea sectoarelor necompetitive și maximizarea fluxurilor de bunuri, a serviciilor, tehnologiei și capitalului.

Aderarea și integrarea în structuri de tipul Uniunii Europene sau a Organizației Mondiale a Comerțului asigură economiilor naționale același spațiu bine delimitat ca cel al complexelor economice regionale și internaționale, acestea având toate șansele de a beneficia din plin de avantajele globalizării și ale economiei globale.

Un pericol inerent, care putem spune că se poate produce cu o oarecare ciclicitate, este starea de criză economică, care citând din teoria marelui savant american Hyman Minsky³, se datorează „instabilității financiare”. Potrivit acestei teorii, crizele economico-financiare sunt o trăsătură inevitabilă a capitalismului și se succed într-un mod previzibil.

În sprijinul celor afirmate, amintesc doar stările de recesiune care au marcat ultimul secol, și anume:

- criza din anul 1929, declanșată în Statele Unite ale Americii, denumită „Marea Depresiune” prin amploarea teritorială și durata de nouă ani (între 1920 și 1929) cu efecte severe de natură economică și politică. Aceasta a fost precedată de o perioadă de dezvoltare economică, care a avut ca suport creșterea masei monetare în circulație de către Banca Centrală a Americii – Federal Reserve (FED), precum și o politică de relaxare a creditelor și de reducere a ratei dobânzilor;

- criza din anul 1970, cunoscută sub denumirea de „Marea Stagflație”, care a durat 10 ani, caracterizată prin creșterea inflației, scăderea creșterii economice, precum și a produsului intern brut. Acest fenomen a fost declanșat de o serie de factori specifici perioadei respective: adoptarea de către SUA a unor politici macroeconomice inflaționiste, declanșarea în 1973 a primei crize a petrolului. Criza a luat sfârșit odată cu triumful băncilor centrale (americană, germană și japoneză) care au promovat politici strict antiinflație;

- o altă criză financiară de proporții internaționale s-a produs la sfârșitul anilor '90, în Asia de Sud-Est. Cauza acestei crize devastatoare a constituit-o retragerea masivă a capitalului investitorilor străini, de pe această piață ca urmare a slăbirii încrederii investitorilor în sistemul bancar și financiar al țărilor din această zonă. (de exemplu, în 1998, PIB-ul Coreei de Sud a scăzut la 33% din PIB-ul din anul 1997, PIB-ul/locuitor a scăzut în 1998 cu 42% în Indonezia, 21% în Tailanda);

- criza din Rusia din anul 1998, cauzată după părerea unor specialiști de criza din Asia de Sud-Est, prin scăderea drastică a exporturilor de petrol și gaz către această regiune (de care Rusia depindea în mare măsură), dar și de neplata taxelor și impozitelor către stat a unui număr însemnat de companii din sectorul energetic și a industriei prelucrătoare.

• criza financiară declanșată în anul 2007, în SUA. Aceasta a avut drept cauză febra investițiilor alimentată de creșterea substanțială a creditului bancar, precum și de atragerea fondurilor personale și ale firmelor, atingerea unui un punct de maxim al investițiilor, transformarea rapidă a activele riscante și supraevaluate, în active financiare, fapt care a condus la o prăbușire a prețurilor. Declanșarea crizei în investiții este urmată de o criză a creditelor prin faptul că băncile nu mai acordă credite, falimentele s-au declanșat în lanț, iar economiile au început să intre în recesiune. Efecte nocive au fost resimțite și asupra economiei românești, care în plan comercial s-au remarcat prin reducerea exporturilor, iar în plan financiar prin limitarea accesului la finanțare externă, restrângerea volumului creditării respectiv deprecierea monedei naționale.

Aceste exemple dovedesc că există o istorie a crizelor, criza din anul 2007 având o arhitectură diferită prin faptul că au fost afectate nu numai țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare, cât și cele mai dezvoltate țări ale lumii.

Dar starea de securitate economică este pusă în pericol și de alți factori, cum ar fi schimbările demografice majore din statele dezvoltate, lupta țărilor emergente pentru ocuparea unui loc de top în ierarhia economiei globale, cât și sărăcia endemică din statele în curs de dezvoltare.

Pentru ieșirea din aceste stări critice, organizații de nivel internațional au adoptat o serie de măsuri precum: întrajutorarea țărilor sărace de către cele dezvoltate, asigurarea de către structurile multilaterale a sprijinului și consilierea în special de natură tehnică și financiară pentru autoritățile din țările în curs de dezvoltare, aplicarea de către țările sărace a unor măsuri administrative viabile de combatere a sărăciei etc.

Printre fenomenele economice, întâlnite la nivel mondial atât în cadrul statelor dezvoltate, a celor în curs de dezvoltare, cât și sărace, cum se preciza în raportul din 2004, al ONU, intitulat „O lume mai sigură: Responsabilitatea noastră comună”⁴, a fost remarcat și decalajul economic, un fenomen deosebit de nociv pentru societate, întâlnit în acea perioadă între regiunile din Nord față de cele din Sud. Această consecință având drept cauză globalizarea, care a produs dezvoltarea dezechilibrată a economiei între regiunile lumii, rezultând state tot mai bogate (de exemplu: SUA, UE, Japonia, China), iar altele care se adâncesc tot

mai mult în sărăcie sau sunt la limita recesiunii (de exemplu, Africa, Asia de Est și de Sud-Est).

Stările de recesiune economică sunt datorate prin urmare, influenței unor factori precum: deficitele financiare, măsurile de descurajare impuse de către statele dezvoltate și de marile structuri multinaționale asupra statelor în curs de dezvoltare sau instabile din punct de vedere economic și de resurse energetice, sărăcia adusă la extrem, toate acestea constituind o amenințare la adresa securității statale și internaționale.

Pentru a înțelege și mai bine societatea în care trăim, voi descrie în continuare câteva dintre cele mai importante amenințări la adresa securității economice mondiale, astfel:

- supremația economică, practică de state sau organizații transnaționale puternic dezvoltate, asupra unora în curs de dezvoltare, împiedicându-le în acest fel ca acestea să progreseze și să depășească problema sărăciei persistente în unele regiuni;

- disparitatea demografică, întâlnită în state unde numărul mare al populației este într-un dezechilibru față de cantitatea resursele de trai pe care le oferă acel teritoriu;

- managementul economic defectuos, materializat prin reale probleme legate de menținerea unor modele nesustenabile de producție, instabilitate socială cauzată de existența lipsurilor și a distribuției inegale a resurselor, neglijarea terenurilor productive și a resurselor de apă, elemente ce stopează procesul de dezvoltare a zonelor mai puțin favorizate.

În sprijinul celor relatate, prin consultarea oricărui site de specialitate⁵ se poate observa unul dintre efectele negative ale globalizării, respectiv sărăcia. Astfel, se poate constata că suma PIB-ului/locuitor al unui sfert din totalul țărilor lumii cele mai sărace, nu îl depășește pe cel al uneia dintre primele trei țări cele mai prospere ale mapamondului (SUA, China, Germania).

Nivelul mare de dezechilibru economic dintre state conduce la fragmentări sociale și la subminarea autorității statului respectiv. Eforturile internaționale în scopul diminuării acestui fenomen și de dezvoltare a capacității țărilor subdezvoltate sau sărace de a-și gestiona propriile riscuri constituie obiective prioritare pe agenda Băncii Mondiale (prin programele de asistență „Reducerea sărăciei și facilitarea dezvoltării”) a Fondului Monetar Internațional și Organizației Mondiale a Comerțului

(prin politicile de liberalizare economică), a ONU (prin Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului) etc.

Dar securitatea națională și internațională, în accepțiunea unor specialiști, poate fi afectată și de alți factori precum: creșterea demografiei, pierderea controlului asupra progreselor științei și a tehnologiei, supremația pentru deținerea piețelor, a resurselor energetice și de materii prime, globalizarea economică, culturală și politică, proasta guvernare etc.

Prin urmare, din cauza accesului diferențiat la resurse în special energetice, relațiile dintre state pot genera tensiuni și conflicte armate, efecte negative care pot pune în pericol securitatea națională și internațională.

De exemplu, petrolul este și în prezent o resursă de energie esențială pentru dezvoltarea economiei mondiale, care a schimbat arhitectura geopolitică a secolului XXI și a condus la conflicte armate, precum războiul din Golf, Angola, Cecenia etc.

Lupta pentru dominarea resurselor energetice, decăderea unor state din cauza proastei guvernări, politica economică deficitară, tulburările sociale, extinderea disputelor de tip etnico-religios, oscilația relațiilor transatlantice, constituie factori perturbatori pentru mediul de securitate actual, și care pot fi cantonați în limite controlabile, prin dezvoltarea unor noi forme de cooperare regională și locală.

Este arhicunoscut faptul că economia mondială este influențată în mare măsură de cea a SUA, care dacă ar suferi o diminuare radicală a consumului, atunci inevitabil s-ar produce un dezechilibru la nivel macroeconomic care poate genera începutul unei crize economico-financiare la nivel mondial.

Un alt factor de influență al economiei mondiale îl constituie moneda care se află în centrul vieții economice, sub toate formele sale, fiind în prezent considerat un instrument de utilitate economică pentru toți agenții economici.

Folosind un termen de comparație se poate afirma că moneda este considerată un barometru care înregistrează cu precizie și promptitudine oscilațiile apărute în viața economică a unui stat, este cauza sau efectul evenimentelor din economie.

Orice activitate desfășurată în economie are și o exprimare monetară care permite efectuarea unor comparații între diversele bunuri și servicii.

În continuare, voi descrie câteva dintre influențele pe care le au principalele monezi utilizate în spațiul european și euroatlantic.

Moneda euro, pusă în circulație în anul 2002, este moneda oficială a 19 dintre cele 28 de state membre ale Uniunii Europene. Euro este folosită însă cu acordul comunității, în Andorra, Monaco, San Marino și Vatican, iar două alte state Kosovo și Muntenegru, utilizează moneda europeană fără să aibă acordul UE⁶.

Utilizarea euro promovează comerțul și creșterea economică, prin eliminarea riscurilor și a nesiguranței la ratele de schimb, o competiție corectă dintre firme și reducerea costurilor asociate desfășurării de activități economice în altă țară.

De asemenea, consider că, printr-un management performant al monedei euro, pot rezulta efecte benefice la nivelul economiei, dintre care amintesc pe cele mai importante, precum: scăderea inflației, a ratei dobânzilor, atragerea de investiții străine, efecte care conduc la consolidarea economiei și implicit la mărirea rezistenței la șocurile externe.

Dacă ne raportăm la un eșantion reprezentativ al anilor 2014-2015, se poate opina că dolarul american și-a păstrat reputația de cea mai sigură monedă pentru economiile lumii. Acesta a fost și este susținut de economia americană care se dezvoltă din ce în ce mai bine (cu creșteri de peste 3%), iar euro este ținut pe loc de economia europeană (cu creșteri minore de 0,1% – 0,2% care abia reușesc să evite recesiunea). Este normal ce se întâmplă, având în vedere și politicile total opuse ale celor două bănci centrale: cea europeană care de-abia începe să „pompeze” euro pe piață pentru stimularea economiei (devalorizând astfel moneda proprie), iar cea americană care s-a oprit datorită tipăririi suficiente de bani.

Dar, nu în ultimul rând, stabilitatea și securitatea globală tinde să fie influențată și de alți factori, precum: epuizarea resurselor naturale, creșterea prețurilor materiilor prime, a resurselor energetice, sporirea dezastrelor naturale sau produse de om, accentuarea inflației și a șomajului etc.

Economia subterană reprezintă o altă amenințare la securitatea economiei, fiind definită ca un ansamblu al activităților economice care se desfășoară organizat, cu eludarea normelor sociale și ale legilor economice, având drept scop obținerea de venituri nefiscalizate de către stat și care nu se pot supune plăților taxelor și impozite aferente.

Sfera activităților care se pot încadra în economia subterană este destul de vastă, dar cele mai semnificative componente ale acesteia care

vor fi analizate în continuare, sunt: fraudă fiscală, munca la negru și activitățile criminale.

Frauda fiscală reprezintă totalitatea activităților care au drept scop eludarea parțială sau totală a impozitului către stat. Acest efect are drept cauze legislația fiscală neechitabilă, potrivit căreia contribuabilii cu venituri mici sunt supuși unor impozite riguroase, în timp ce posesorii de venituri multiple beneficiază de o serie de circumstanțe (morala și toleranța).

Munca la negru este o practică întâlnită la mai multe categorii sociale, începând cu șomerii și finalizând cu persoanele în etate, bolnave sau aflate în alte situații particulare.

Reglementările legale care guvernează societatea stabilesc, în principal, limitele dintre ceea ce este acceptat și ceea ce societatea respinge (de exemplu, limite de vârstă în exercitarea unor meserii, ocrotirea și interzicerea exploatării copiilor, normele de siguranță și sănătate în muncă, timpul de muncă, odihnă, condițiile de lucru, protejarea forței de muncă din fiecare stat sau, după caz, de atragere a forței de muncă din alte state etc.).

Însă situația economică concretă, la un moment dat (de exemplu, perioadele de recesiune economică, tranziția economică, reorientările și remodelările economice), a impus cetățenilor o reacție imediată pentru asigurarea supraviețuirii, datorită ajutoarelor financiare insuficiente de la stat (de exemplu, ajutoare sociale, de handicap, de șomaj etc.) și care sunt sub limita existenței condiției umane. Dar acest fenomen, generează o serie de consecințe grave, unele chiar cu rezonanță pe termen lung atât pentru cetățenii implicați, care pot răspunde contravențional și penal pentru încălcarea legii, respectiv privați de dreptul de a beneficia de asigurările sociale, cât și pentru stat, care evident va trebui să aloce fonduri pentru asistența socială a multora dintre aceste persoane.

Activitățile criminale reprezintă componenta cea mai periculoasă a economiei subterane și cuprinde: corupția, traficul de materiale nucleare, activități de producție, distribuție și consum de droguri, traficul de arme, prostituția, traficul de carne vie și furtul de automobile.

Crima organizată, are la baza uneori motive de natura politică, religioasă, dar, chiar și în aceste cazuri, este vorba despre o interfață, crima organizată identificându-se cu economia subterană care de această dată are un caracter organizat,

cu scopul de a absorbi anumite disponibilități financiare și oportunități create de alte activități componente.

Este important de menționat că sumele importante de bani, obținute ca urmare a activităților criminale, se transferă în economia oficială, activitate cunoscută sub denumirea de spălare a banilor. Acest fenomen a cuprins în jocul său importante segmente ale sistemului financiar bancar internațional, reprezentanții criminalității organizate putând deturna în acest fel anumite decizii importante care pot conduce spre un dezastru în ceea ce privește funcționarea economiei mondiale.

Prin urmare, contactul cu formele de manifestare a economiei oficiale produce dezechilibre economice similare efectelor devastatoare ale poluării pentru natură, cu efecte ireversibile sau care necesită cheltuieli uriașe de combatere a fenomenului în sine sau a efectelor sale.

Concluzii

Prin acest articol se poate evidenția faptul că, la începutul mileniului III, factorii de natură economică au un rol din ce în ce mai important în procesul de realizare a stării de securitate. Asigurarea unei securități naționale, regionale și respectiv internaționale, nu poate exista fără asigurarea unei securități economice adecvate.

Desigur că mulți dintre factorii economici identificați pot constitui atât surse de securitate, cât și de perturbare a acesteia, însă starea de securitate a unei societăți depinde de capacitatea statului de a domina cât mai performant acești factori, prin promovarea celor pozitivi și atenuarea sau chiar eradicarea celor distructivi.

Legislația ambiguă, economia subterană, migrația inteligenței și a forței de muncă, reprezintă aspecte ce perturbă procesul de realizare a securității. De asemenea, competitivitatea economică dusă până la extrem de către corporații transnaționale, prin acțiuni de natură agresivă ce folosesc numeroase elemente specifice (de exemplu, pregătirea tehnologică și managerială, politica și legislația economică, organizarea economică etc.) poate duce la perturbarea economică a statului vizat și, implicit, a securității naționale.

Gradul de implicare în economică internațională de către fiecare stat este stabilit în funcție de rațiuni de securitate economică, motiv pentru care existența

unor autorități internaționale cu atribuțiuni de reglementare în domeniul piețelor, de mediere a disputelor economice dezastruoase, precum și de integrare a economiilor statelor lumii, ar asigura cantonarea factorilor economici perturbatori, în limite controlabile.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin proiectul „Securitate prin cunoaștere – Rețea integrată/educațională de formare, consiliere și orientare a doctoranzilor pentru o carieră în cercetare în domeniile securitate, apărare, ordine publică și siguranță națională – SECNETEDU” cofinanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/138822, cu titlul „Rețea Transnațională de Management Integrat al Cercetării Doctorale și Postdoctorale Inteligente în Domeniile „Științe Militare”, „Securitate și Informații” și „Ordine Publică și Siguranță Națională” – Program de Formare Continuă a Cercetătorilor de Elită – „SmartSPODAS”.

NOTE:

1 Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 364.

2 https://ro.wikipedia.org/wiki/Teoria_sistemelor, accesat la 18.10.2015, ora 18.00.

3 https://en.wikipedia.org/wiki/Hyman_Minsky, accesat la 18.10.2015, ora 18.10.

4 *United Nations, A more secure world: Our shared responsibility*, Report of the Secretary-General's High level Panel on Threats, Challenges and Change, 2004, www.un.org/secureworld, accesat la 18.10.2015, ora 18.20.

5 *International Monetary Fund*, World Economic Outlook Database, September 2015, www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2006/02/data/weoselgr.aspx, accesat la 18.10.2015, ora 18.30.

6 <https://ro.wikipedia.org/wiki/Euro>, accesat la 18.10.2015, ora 19.00.

BIBLIOGRAFIE

Boncu Simion, *Securitatea europeană în schimbare. Provocări și soluții*, Editura Amco Press, București, 1995.

Dolghin Nicolae, *Geopolitica. Dependentele de resursele energetice*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2004.

Dumitru Nica, *Sistemul de Mobilizare a Economiei*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2003.

Dicționarul Explicativ al Limbii Române, ediția a II-a, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

United Nations, A more secure world: Our shared responsibility, Report of the Secretary-General's High level Panel on Threats, Challenges and Change, 2004.

International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, september 2015.

Legea nr. 477/2003 privind pregătirea economiei și a teritoriului pentru apărare.

Legea apărării naționale a României nr. 45 din 1 iulie 1994.

Constituția României, republicată publicată în Monitorul Oficial Nr. 767 din 31 octombrie 2003.

Strategia de apărare națională, 2008.

Carta Albă a Securității și Apărării Naționale, 2015.

Strategia de transformare a Armatei României, 2007.

Legea nr. 473 din 4 noiembrie 2004 privind planificarea apărării.

Legea nr. 95/1998 privind stimularea cercetării, dezvoltării și inovării.

Strategia națională de apărare a țării, 2015.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Teoria_sistemelor

https://en.wikipedia.org/wiki/Hyman_Minsky

www.un.org/secureworld

www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2006/02/data/weoselgr.aspx

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Euro>